

EIA - IPPC - SEA

PŘÍSTUPY K HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍHO RIZIKA U KONTAMINACE PROSTŘEDÍ ROPNÝMI UHLOVODÍKY

*Magdalena Zimová, Jan Melicherčík,
Lubomír Kříž, str. 2-5*

INTEGROVANÁ PREVENCE – EFEKTIVNÍ NÁSTROJ V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ?

*Tomáš Morávek, Milan Hůla
str. 6-8*

PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – DOKUMENTACE

JUDr. Libor Dvořák, str. 9

POVOLOVACÍ ŘÍZENÍ PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉ PREVENCI

Kolektiv pracovníků MŽP, str. 10

INFORMACE O PŘIPRAVOVANÉ KONFERENCI SEA/EIA 2011

str. 11

HODNOCENÍ MINULÝCH ROČNÍKŮ KONFERENCE SEA/EIA

str. 12-17

PŘÍSTUPY K HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍHO RIZIKA U KONTAMINACE PROSTŘEDÍ ROPNÝMI UHLOVODÍKY

**Magdalena Zimová, Jan Melicherčík,
Lubomír Kříž**

MUDr. Magdalena Zimová, CSc;

MUDr. Jan Melicherčík¹, CSc.; Ing. Lubomír Kříž², PhD.

¹Státní zdravotní ústav Praha,

Šrobárova 48, 100 42 Praha 10

e:mail: mzimova@szu.cz, jmelichercik@szu.cz,

²Vodní zdroje Chrudim, spol. s r. o.,

U Vodárny 137, 537 01 Chrudim

Úvod

Cílem hodnocení rizika je popsat existující a potenciální rizika plynoucí z ekologické zátěže na životním prostředí (včetně člověka) a na základě posouzení jejich závažnosti navrhnout a vyhodnotit způsoby eliminace či redukce těchto rizik – management rizika. Kontaminované lokality bez analýz rizik (nebo jiného fundovaného a podloženého posouzení kontaminace a rizik) je nutno považovat za lokality, kde informace nejsou dostatečné pro odpovědné rozhodování o dalším postupu. Lokality bez zpracovaných analýz rizik a bez podrobného nebo i jakéhokoliv průzkumu kontaminace je značný počet. [7]

Obecně hodnocení rizik je nástroj sloužící jako podklad pro rozhodovací proces řízení (managementu) rizika na lokalitách postižených ekologickou zátěží. Hodnocení rizik využívá znalostí o přírodních poměrech a charakteru kontaminace získané předchozími etapami průzkumných prací a slouží jako základní kritérium pro stanovení cílových parametrů nápravných opatření, pro vytvoření alternativ nápravných opatření a jejich hodnocení.

2. MATERIÁL A METODA

2.1 Hodnocení rizik pro zdraví člověka

Komplexní zpracování analýzy rizik předpokládá dostatečnou prozkoumanost kontaminovaného území a znalost všech transportních cest, kudy se může znečištění šířit mimo původní ohnisko znečištění. V rámci přípravy projektu analýzy rizik se zpracuje předběžný koncepční model kontaminovaného území, který zahrnuje fakta či předpoklady o všech:

- zdrojích a ohniscích znečištění - výčet jednotlivých ohnisek kontaminace v zeminách, sedimentech, pohyblivých materiálech, stavebních konstrukcích, skládkách, výsypkách či lagunách a výčet primárních zdrojů znečištění z technologií s přehledem znečišťujících látek, které unikaly nebo mohly unikát do životního prostředí, základní charakteristiky znečišťujících látek z hlediska toxikologie a interakcí v životním prostředí včetně atenuačních procesů;
- transportních cestách - popis jednotlivých cest, po kterých se ze zdrojů či ohnisek šíří jednotlivé znečišťující látky, resp. skupiny látek logicky seskupených podle obdobných vlastností;

- příjemcích rizik - výčet skupin obyvatel s možnými scénáři expozice znečišťujícím látkám a dalším rizikovým faktorům, ohrožených ekosystémů a stanovišť s chráněnými druhy, zdrojů vod a povrchových toků a nádrží v potenciálním dosahu kontaminace.

Koncepčním modelem jsou definovány předpokládané expoziční cesty od zdroje resp. ohniska kontaminace k příjemci rizik:

**expoziční cesta = zdroj znečištění + transportní cesta
+ scénář expozice příjemce rizik**

Hodnocení zdravotního rizika v rámci analýzy rizik a z něj následně vyplývající sanační opatření jsou ekonomicky náročnými procesy. Proto je nutné se faktorů, které mohou negativně ovlivňovat výsledek tohoto hodnocení a zvyšovat tak nejistotu rozhodování při posuzování zdravotního rizika vyvarovat. Je důležité dodržovat jednotný postup a používat stejné metodiky a referenční hodnoty. Dále je důležité zvolit správný postup odběru vzorků půdy (tj. místa odběrů a počet a typ vzorků). Vedle hodnocení zdravotních rizik plynoucích z kontaminace půd na základě platných limitních hodnot je rovněž důležité rozhodovat i na základě logického úsudku. Je nutno zvážit priority pro hodnocení zdravotních rizik dle významu sledované lokality a očekávaného zdravotního dopadu.

Metodika hodnocení zdravotních rizik v oblasti životního prostředí zahrnuje pět základních fází.

- Fáze 1: Identifikace nebezpečnosti.
- Fáze 2: Posouzení šíření znečištění.
- Fáze 3: Určení vztahu dávka – odpověď.
- Fáze 4: Hodnocení expozice.
- Fáze 5: Charakterizace rizika.

V rámci **identifikace nebezpečnosti** se posuzuje, zda a za jakých okolností může být chemická látka (kontaminant) nebezpečná pro lidské zdraví a provádí se výběr prioritních kontaminantů na základě úrovně kontaminace a posouzení fyzikálně-chemických, toxikologických a ekotoxikologických vlastností kontaminantů a dalších údajů zjištěných průzkumem.

V rámci **posouzení šíření znečištění** se posuzují podmínky pro migraci kontaminantů, provádí se odhady šíření kontaminace a kvantifikuje se míra ovlivnění receptorů, případně vývoj ovlivnění těchto receptorů v čase pro další etapu hodnocení rizik pro zdraví člověka.

Hodnocení vztahu dávka - odpověď je postup, při kterém se kvantitativně popisuje vztah mezi dávkou a rozsahem škodlivého účinku.

V rámci **hodnocení expozice** se měří nebo odhaduje velikost, frekvence a trvání expozice člověka chemické látky (nebo jinému faktoru) v prostředí, případně se odhaduje budoucí expozice látkám, které ještě v prostředí nejsou.

Charakterizace rizika je konečná fáze v hodnocení zdravotních rizik. Její podstatou je srovnání výsledku hodnocení expozice, tedy expoziční dávky, s expozičním limitem, tj. toxikologicky akceptovatelným přívodem chemické látky.

Hodnocení vztahu dávka - odpověď

Látky, respektive směs různých látek může mít řadu různých účinků. Obvykle se metody odhadování rizika soustřeďují na takzvaný kritický účinek, za který je považován ten, který je pozorován při nejnižších expozičních úrovních. Předpokládá se, že když se nedostaví **kritický účinek**, expozice (dávka) je natolik nízká, že se nedostaví ani jiné účinky vyžadující dávku větší než je účinek kritický.

Referenční koncentrace RfC (Reference Concentration) a **RfD** (Reference Dose) se používají jako míra potencionální systémové toxicity a rizika, vyplývajícího z expozice chemické látky. Dávky nebo expozice, které se pohybují pod RfD nebo RfC, pravděpodobně při celoživotní expozici nezpůsobí poškození zdraví člověka.

Hodnocení expozice

Vlastní hodnocení expozice představuje nejvýznamnější část hodnocení rizika. Hodnocení expozice je proces měření nebo odhadování velikosti, frekvence a trvání expozice člověka chemické látce (nebo jinému faktoru) v prostředí, případně odhad budoucí expozice látkám, které ještě v prostředí nejsou. Další složkou hodnocení je odhad velikosti, povahy a typu populace, která je dané látce vystavena. Pečlivě provedené hodnocení obsahuje popis všech pochybností a nejistot, které jsou v odhadech obsaženy. Výstupem hodnocení je numerický odhad expozice nebo dávky, který se dá použít pro kvantifikaci rizika (viz charakterizace rizika).

Expozice je často definována jako funkce koncentrace a času: "událost, když dojde ke kontaktu člověka s kontaminantem o specifické koncentraci v prostředí po určitý časový interval".

Hodnocení expozice je realizováno ve třech krocích:

- Charakterizace podmínek expozice.
- Identifikace expozičních cest.
- Kvantifikace expozice.

Charakterizace nekarcinogenního rizika

Podstatou charakterizace rizika je srovnání výsledku hodnocení expozice, tedy expoziční dávky, s expozičním limitem, to je toxikologicky akceptovatelným (tolerovatelným) přívodem chemické látky. Za měřítko **rizika nekarcinogenního účinku** látky pro zdraví člověka se považuje tzv. index nebezpečnosti (**Hazard Index, HI**). Ten se stanovuje na základě znalosti referenčních dávek RfD a RfC, získaných z analýzy vztahu "dávka - účinek", a měřené nebo modelované průměrné denní dávky. Kritéria pro přijatelnou míru rizika z hlediska velikosti regionu, druhu lokality a vlastností populace jsou při charakterizaci rizika následující: $HI = 1$

Charakterizace karcinogenního rizika

V tomto případě musíme znát velikost expoziční dávky a faktor směrnice pro chemickou látku. Riziko zvýšení počtu nádorových onemocnění je kalkulováno pomocí faktoru směrnice (SF, Slope Factor) a expoziční dávky (LADD, Life-

time Average Daily Dose) nebo z průměrné celoživotní denní expozice (Chronic Daily Intake - CDI). Následně se hodnotí celoživotní pravděpodobnost možného karcinogenního rizika - individuální celoživotní riziko rakoviny (Individual Lifetime Cancer risk - ILCR). [6]

$ILCR = 10^{-6}$ (při hodnocení regionálních vlivů)

$ILCR = 10^{-5}$ (při hodnocení lokálních vlivů)

$ILCR = 10^{-4}$ (při hodnocení jednotlivců do 10 osob)

2.2 Identifikace ropných látek

Ropné výrobky lze z hlediska obsahu uhlovodíků rozřadit do čtyř skupin.

Benziny jsou směsí uhlovodíků $C_4 - C_{12}$, vroucí v rozmezí 30 °C až 210 °C. Obsahují n-alkany, izoalkany, cyklopentany, cyklohexany, benzen a jeho homology.

Petroleje jsou směsí uhlovodíků $C_{12} - C_{18}$, vroucí v rozmezí 140 °C až 300 °C. Obsahují n-alkany, izoalkany, alkylcyklany, alkylbenzeny, dicyklany, tricyklany, vyšší aromáty (naftalen, alkylnaftalen), kondenzované cykloaromáty (tetralin, homology tetralinu a indanu) a nekondenzované cykloaromáty.

Plynové oleje obsahují uhlovodíky $C_{16} - C_{24}$. V plynových olejích jsou obsaženy podobné uhlovodíky jako v petrolejové frakci. Kromě toho obsahují i vyšší homology a tricyklické uhlovodíky.

Mazací oleje obsahují především uhlovodíky $C_{24} - C_{40}$, popřípadě i vyšší. Obsahují alkany, izoalkany, alkylcyklany (s jedním, dvěma, třemi nebo i více kruhy), alkylaromáty a alkylcykloaromáty.

2.3 Popis problému

K faktorům, které mohou výrazně ovlivnit proces rozhodování o možném zdravotním nebo ekologickém riziku kontaminované půdy nebo vody, patří nedostatečné (nepřesné) informace o množství (koncentracích) kontaminantů v hodnoceném území (půdě, podzemní vodě), ale i nesprávný postup hodnocení rizik. Vedle nejednotných výpočtových metod jsou výsledky rovněž negativně ovlivňovány i současným používáním různých typů referenčních hodnot dosazovaných do výpočtové rovnice pro zhodnocení zdravotního rizika. Jedná se o hodnoty RfD, které zavedla US EPA, a hodnoty ADI, které používá WHO bez jakéhokoliv zdůvodnění, a to především při hodnocení rizik v souvislosti s kontaminací ropnými uhlovodíky. [5]

Ropné produkty jsou složité směsi, které obsahují stovky chemických sloučenin. Jak posuzovat toxicitu takových směsí, bylo předmětem velkého počtu diskusí v rámci legislativního procesu v různých státech světa. Nejvíce propracovaná metodika pro stanovení referenčních dávek byla vypracována v pracovních skupinách v rámci EPA, na kterém se podílelo Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zdravotnictví U.S. ale i řada dalších partnerů. Na základě provedených prací bylo dosaženo konsenzu na následujících principech:

- V případě, že součástí směsí ropných látek jsou i jednotlivé chemické látky a jsou pro ně stanoveny referenční dávky nebo potencionální karcinogenní faktory, hodnoty mohou být pro ně použity

- Zbylá část směsi se dělí do několika skupin látek, nebo frakcí, a referenční dávka se přiřazuje každé frakci na podkladě známé toxikologické charakteristiky chemické látky, která je součástí frakce, nebo na podkladě toxikologické charakteristiky látky s podobnou chemickou strukturou.
- Vzhledem k širokému rozsahu počtu chemických látek a vzhledem k jejich potenciálním zdravotním účinkům, nekarinogenní toxické účinky jednotlivých frakcí v ropné směsi by se měly celkově sumarizovat.

Na základě údajů, které byly vypracovány Národní pracovní skupinou pro limity pro celkové ropné uhlovodíky, bylo doporučeno pro hodnocení rizik rozdělení směsi látek na dvě hlavní skupiny - alifatické uhlovodíky a aromatické uhlovodíky. [1,2] Každá z těchto hlavních skupin byla pak dále rozdělena na frakce s podobnými fyzikálními vlastnostmi. Prvotní referenční dávky byly odvozené z výsledků práce Národní pracovní skupiny pro kritéria TPH a Massachusettského Ministerstva ochrany životního prostředí. [1] Aktualizované referenční dávky jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Ekvivalent uhlovodíku (EC), délka řetězce pro frakce ropných uhlovodíků	Toxický zástupce pro frakce ropných uhlovodíků	Orální RfD (mg/kg- den)	Inhalační RfD (mg/kg-den) (4)	Odkaz
Frakce alifatických ropných uhlovodíků				
Alifatický EC 5 - EC 6	Cyklohexan (1)	1,7	1,7	EPA / IRIS
Alifatický > EC 6 - EC 8	Cyklohexan (1)	1,7	1,7	EPA / IRIS
Alifatický > EC 8 - EC 10	Viz poznámku (2)	0,03	0,085	[1]
Alifatický > EC 10 - EC 12	Viz poznámku (2)	0,03	0,085	[1]
Alifatický > EC 12 - EC 16	Viz poznámku (2)	0,03	0,085	[1]
Alifatický > EC 16 - EC 21	Bílý minerální olej	2	Neaplikovatelné (3)	[1]
Alifatický > EC 21 - EC 36	Bílý minerální olej	2	Neaplikovatelné (3)	[4]
Frakce aromatických ropných uhlovodíků				
Alifatický EC 5 - EC 8	Sloučeniny BTEX, toxická pro jednotlivé látky (5)	Viz jednotlivé chemické látky níže	Viz jednotlivé chemické látky níže	Odkaz
Alifatický > EC 8 - EC 10	Isopropylbenzen (kumen)	0,1	0,114	EPA / IRIS
Alifatický > EC 10 - EC 12	Naftalen	0,02	0,0086	EPA / IRIS
Alifatický > EC 12 - EC 16	1,1-bifenyl	0,05	0,050 (6)	EPA / IRIS
Alifatický > EC 16 - EC 21	Pyren	0,03	Neaplikovatelné (2)	EPA / IRIS
Alifatický > EC 21 - EC 36	Fluoranthén	0,04	Neaplikovatelné (2)	EPA / IRIS
Referenční dávky pro jednotlivé nekarinogenní chemické látky, které jsou ve vztahu k ropným uhlovodíkům				
Ekvivalent uhlovodíku (EC) délka řetězce pro frakce ropných uhlovodíků	Toxický zástupce pro frakce ropných uhlovodíků	Orální RfD (mg/kg- den)	Inhalační RfD (mg/kg-dden) (7)	Odkaz
2-methylnaftalen	Zástupce není potřebný	0,004	ekosoučást > EC 10 - EC 12	EPA / IRIS
Benzen	"	0,004	0,00855	EPA / IRIS
Ethylbenzen	"	0,1	0,286	EPA / IRIS
Toluen	"	0,08	1,4	EPA / IRIS
Xyleny	"	0,2	0,029	EPA / IRIS
Styren	"	0,2	0,285	EPA / IRIS
1,2-dibromethan	"	0,009	0,00257	EPA / IRIS
n-hexan	"	0,06	0,2	EPA / HEAST, IRIS
Metyl-tert-butyl-ethen	"	Není	0,857	EPA / IRIS

Tab. 1: Aktualizované referenční dávky pro frakce ropných uhlovodíků a pro jednotlivé chemické látky ve vztahu k ropným uhlovodíkům - revize, leden 2006, (Zdroj: EPA 2006)

Poznámky: Aktualizované referenční dávky

(1) Kde je *n*-hexan kvantitativně analyzovaný jako jednotlivá chemická látka, je používán jako toxikologický zástupce pro alifatickou frakci s ekvivalentem uhlíku EC5 - EC8 a je hodnocen na podkladě jeho vlastní toxicity. Jestliže není *n*-hexan kvantitativně hodnocen jako jednotlivá chemická látka, používá se toxicita *n*-hexanu jako zástupce toxicity pro všechny frakce.

(2) Orální referenční dávka (RfD) pro alifatické frakce větší než EC 8 – EC 16 je určena na podkladě analýz pro směsi alkanů a pohonné látky. Inhalační referenční dávka je určena na základě inhalační chronické minimální míry rizika, která byla doporučena EPA.

(3) Neaplikovatelná vzhledem k netěkavosti látek.

(4) Doporučeno na podkladě toxikologických studií bílých minerálních olejů.

(5) BTEX: benzen, toluen, ethylbenzen, xylén (y). IRIS, US EPA.

(6) Inhalační RfD pro 1,1-bifenyl je přímou interpolací z orální RfD.

(7) Odvození inhalačních referenčních dávek (RfD) z inhalačních referenčních koncentrací (RfC) je na tomto podkladě: $RfD_i \text{ (mg/kg/den)} = RfC_i \text{ (mg/m}^3\text{)} \times 20 \text{ m}^3 \text{ /den/70 kg}$ (pro dospělého člověka).

(8) 2-methylnaftalen je zahrnutý mezi frakce aromatických ropných uhlovodíků EC 10 – EC 12, jestliže riziko pochází z inhalační expozice. U 2-methylnaftalenu není určena inhalační RfD, protože se nedoporučuje u této chemické látky extrapolace z orální RfD. Použití orální RfD (0,004 mg/kg/den) pro 2-methylnaftalen je při riziku při orální expoziční cestě a je v souvislosti s frakcemi aromatických ropných uhlovodíků

todicky neřešený problém. Dosavadní praxe vychází z individuálního přístupu k hodnocení ropných směsí. Velmi často pak hodnocení dochází k podceňování nebo přeceňování rizik, vzhledem ke špatně stanoveným referenčním dávkám pro ropné uhlovodíky. Pro zefektivnění a zpřesnění rizikových analýz bude nezbytné vypracovat obdobnou metodiku pro hodnocení zdravotních rizik i v ČR.

Použitá literatura

[1] Reference doses for Petroleum Mixtures, US EPA, January 2006 (<https://fortress.wa.gov/ecy/clarc/FocusSheets/petroToxParameters.pdf>)

[2] POLLAND S. J. T. - LTHGO M. - DUATE-DAVIDSON R.: The Extent of Contaminated Land Problems and the Scientific Response Assessment and reclamation of contaminated lands, ISBN 0 7277 2988 8, 2001,

[3] RTDF Phytoremediation Action Team Field Study Protocol, July 1999.mht

[4] Science Report The UK Approach for Evaluating Human Health Risks from Petroleum Hydrocarbons in Soils, Environment Agency February 2005, ISBN: 1 84432 342 0

[5] ZIMOVÁ M. - MATĚJŮ L. Přístupy k hodnocení zdravotních rizik v rámci zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. In: Sanační technologie, Uherské Hradiště, 2009 ISBN 978-80-86832-44-9

[6] PROVAZNÍK, K. - CIKRT M. – KOMÁREK, L. 2000 Manuál prevence v lékařské praxi: VIII. Základy hodnocení zdravotních rizik, Fortuna: Praha

[7] MŽP, 2005. Metodický pokyn MŽP pro analýzu rizik kontaminovaného území, Věstník MŽP, ročník 15, částka 9

4. Diskuze

Hodnocení rizika u kontaminace prostředí ropnými uhlovodíky je v České republice dosud metodicky neřešený problém. Dosavadní praxe vychází z individuálního přístupu k hodnocení ropných směsí. Velmi často pak při hodnocení dochází, vzhledem ke špatně stanoveným referenčním dávkám pro ropné uhlovodíky, k podceňování nebo přeceňování rizik. Dalším zdrojem nepřesností a nejistot je nesprávné stanovení referenční dávky (RfD) pro celkový obsah u skupiny nepolárních extrahovatelných látek (NEL). Ukazatel NEL byl v mnoha případech jediným indikátorem znečištění.

Podle vzoru EPA má i Velká Británie metodiku pro hodnocení kontaminace ropnými uhlovodíky „Science Report. The UK Approach for Evaluating Human Health Risks from Petroleum Hydrocarbons in Soils“, metodicky sjednocuje postup hodnocení zdravotních rizik při kontaminaci ropnými produkty [4]. Pro zefektivnění a zpřesnění rizikových analýz bude nezbytné vypracovat obdobnou metodiku pro hodnocení zdravotních rizik i v ČR.

5. Závěr

Hodnocení rizik je nástroj sloužící jako podklad pro rozhodovací proces řízení rizika na lokalitách postižených ekologickou zátěží. Nejvíce propracovaná metodika pro stanovení referenčních dávek pro ropné uhlovodíky byla vypracována v pracovních skupinách v rámci EPA, na kterých se podílelo Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zdravotnictví USA, ale i řada dalších partnerů. Hodnocení rizika u kontaminace prostředí ropnými uhlovodíky je dosud me-

INTEGROVANÁ PREVENCE – EFEKTIVNÍ NÁSTROJ V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ?

Tomáš Morávek, Milan Hůla

Ing. Tomáš Morávek, IPPC specializace

– nakládání s odpady (skládkování), energetika, povrchové úpravy kovů a plastů (chemický a strojírenský průmysl)

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství oddělení EIA a IPPC

Pivovarské nám. 1245/2, 500 03 Hradec Králové 3

tel.: 495 817 425, e-mail: tmoravek@kr-kralovehradecky.cz

Ing. Mgr. Milan Hůla, IPPC specializace

– velkochovy prasat a drůbeže, zpracovatelský průmysl (potravinářství a krmivářství)

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství oddělení EIA a IPPC

Pivovarské nám. 1245/2, 500 03 Hradec Králové 3

tel.: 495 817 424, e-mail: mhula@kr-kralovehradecky.cz

Úvod

Integrovaná prevence, zakotvená v našem právním řádu zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, který vešel v účinnost k 1. lednu 2003 (dále „zákon o integrované prevenci“), je nástrojem v ochraně životního prostředí relativně mladým. Za poměrně krátkou dobu však význam integrované prevence narostl natolik, že získala přinejmenším rovnocenné postavení mezi ostatními právními nástroji v ochraně životního prostředí. Integrovaná prevence je dnes běžně zaváděna nejen u průmyslových činností uvedených v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci (významní znečišťovatelé), ale postupně stále více nabývá na důležitosti uplatňování právního ustanovení § 2 zákona o integrované prevenci (cit.: *za zařízení se považuje i stacionární technická jednotka neuvedená v příloze č. 1 k tomuto zákonu, jestliže provozovatel zařízení pro ni požádá o vydání integrovaného povolení*), které umožňuje provozovatelům využít integrovaný přístup také v provozech, pro které provozovatelé nemají zákonnou povinnost získat integrované povolení (tzn., že tato zařízení nenáleží mezi průmyslové činnosti vyjmenované v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci). Výše uvedené právní ustanovení má téměř revoluční dopad na posun výkonu veřejné správy ke skutečné službě provozovatelům, kteří tak mají možnost, nikoliv prostou povinnost, žádat o efektivní službu v ochraně životního prostředí zajištěnou integrovanou prevencí. Získají tak jedno komplexní povolení (zahrnující ochranu vod, ochranu ovzduší a nakládání s odpady) při současném jednání pouze s jedním povolujícím úřadem, resp. úředníkem. Neopomenutelným přínosem integrovaného přístupu je rovněž zákonná možnost široké veřejnosti a odborných kruhů (agrární komora, hospodářská komora, svazy, neziskové organizace apod.) účastnit se vlastního povolovacího procesu, což je bezesporu významný pozitivní posun k transparentnosti a otevřenosti výkonu veřejné správy.

Výhody jednoznačně převažují

Dříve často prezentovaný názor, že zákon o integrované prevenci je bezobsažným neúčelným právním předpisem, vnuceným nám tzv. „shora“, bez významných kladných dopadů na ochranu životního prostředí, který pouze „kopíruje“ stávající složkovou legislativu, je dnes již spíše výjimečný a zastávat jej může snad jen osoba předpojatá či věci zcela neznalá. V následujícím textu uvádíme základní výhody integrovaného přístupu k ochraně životního prostředí oproti tradičnímu „složkovému“ přístupu vycházející z praktických zkušeností povolujícího úřadu.

Komplexní ochrana životního prostředí

Na rozdíl od tzv. „složkových zákonů“ (např. zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech) uplatňuje zákon o integrované prevenci komplexní pohled na zdroj znečištění s ohledem na vznik, předcházení a provázanost jednotlivých dílčích proudů znečištění tímto zařízením produkováných. Tento přístup mnohem blíže zachycuje realitu vlivu zařízení na životní prostředí, protože ve skutečnosti nelze od sebe oddělit emise do ovzduší, ochranu vod, předcházení haváriím nebo ochranu životního prostředí při nakládání s odpady, atd. Podle principu „vše souvisí se vším“ je zařízení zdrojem znečištění s celkovým dopadem na životní prostředí, bez ohledu na „rozškátlování“ na jednotlivé složky, resp. oddělené přístupy reprezentované příslušnými právními předpisy. Složkový přístup v ochraně životního prostředí často dostatečně nepostihuje veškeré souvislosti a nevnímá zdroj znečištění jako celek. V praxi mnohdy sleduje do krajnosti pouze dodržení právních ustanovení jednoho právního předpisu bez ohledu na ostatní „složky“ a přitom často dochází k zastření skutečných problémů. Zkušenosti z praxe s některými negativními dopady výkonu státní správy na ochranu životního prostředí v důsledku výše uvedené specializace složek ochrany životního prostředí byly mimo jiné důvodem, proč vznikla směrnice o integrované prevenci na evropské úrovni. Právě přiblížení skutečné komplexní ochrany životního prostředí vnímáme jako největší přínos integrované prevence.

Integrovaná prevence, resp. zákon o integrované prevenci má však i další možnosti účinnější ochrany životního prostředí. Patří sem přístup široké veřejnosti do procesu, což je krok k větší transparentnosti procesu, který umožňuje vyvinout větší tlak na provozovatele k zavádění co nejúčinnějších opatření. Úřad tak může získat objektivnější informace o tom, jak veřejnost vnímá dané zařízení. Současně je úřad nucen pracovat co nejkvalitněji, protože svoji práci musí před veřejností obhájit. Účast odborné veřejnosti navíc napomáhá kvalitnějšímu posouzení problematiky z více úhlů pohledu a podněcuje diskusi a zainteresovanost celé řady institucí (svazy, komory, apod.). Nezanedbatelná je zde i málo zmiňovaná a přesto velmi důležitá úloha osvěto-

vá. Laická i odborná veřejnost je vtažením do problematiky povolovacího procesu, účastí na ústních jednáních obohacována o cenné informace z hlediska ochrany životního prostředí a smyslu činnosti příslušných subjektů zajišťujících toto poslání. Roste tím obecná vzdělanost a povědomí občanů o nutnosti ochrany životního prostředí a na druhou stranu i pochopení reálné situace provozovatele. Obecně je zde nepřímo podporovaná občanská angažovanost i tolik potřebná spolupráce různých orgánů veřejné správy.

Oproti složkovým předpisům zákon o integrované prevenci umožňuje úřadu pružněji ukládat závazné podmínky a opatření provozovateli a v případě potřeby i zpřísňovat nad rámec platných složkových předpisů, což je při čistě složkovém přístupu nemožné nebo komplikované. Některé, z pohledu složkových zákonů, neřešitelné problémy popř. nekompatibility je zákon o integrované prevenci schopen elegantně překlenout. Příkladem může být zařízení sloužící jako čistírna odpadních vod, která je vodním dílem dle vodního zákona a současně přijímá odpady a je tedy zařízením podléhajícím souhlasu dle zákona o odpadech. Tato nekompatibilita činí potíže při vydávání dílčích právních aktů podle více složkových předpisů. Integrované povolení sjednocuje složkové právní akty vydané k ochraně životního prostředí a současně napravuje jejich nevýhody – např. ukládá provozovateli povinnost sledovat kvalitu přijímaných odpadních vod, předkládat jejich základní popis podobně jako u odpadů, stanovovat dílčí emisní limity, speciální dlouhodobé sledování vybraných ukazatelů (monitoring) nad rámec zákona o vodách.

Kromě výše uvedeného musí provozovatel veškeré změny v provozu zařízení hlásit povolujícímu úřadu (úředníkovi) a dokladovat zprávy o plnění závazných podmínek integrovaného povolení. Navíc si úřad může prakticky kdykoliv hlášené skutečnosti ověřit kontrolou přímo v provozu a provést nepodstatnou změnu, vyzvat k podání žádosti popř. uložit nápravná opatření či zastavit provoz. Proces je takto velice pružný a současně rychlý a účinný z hlediska ochrany životního prostředí ale i ve vztahu k úspoře času provozovatele i úřadu.

Efektivita povolovacího procesu

V rámci povolovacího procesu jedná provozovatel s jedním úřadem (úředníkem), který zastřešuje další povolovací proces. Pro provozovatele se tím zjednodušuje kontakt s úřadem – obíhají dokumenty, nikoliv žadatelé. Přestože úředník integrované prevence komunikuje se složkovými specialisty, musí mít v každém případě alespoň průřezovou znalost složkové legislativy, jejíž právní akty nahrazuje integrovaným povolením a současně znalost problematiky povolovaného zařízení, dotčené lokality zařízení tak, aby mohl kvalifikovaně rozhodnout, resp. zformulovat závazné podmínky integrovaného povolení i v případě, že „pouze kompiluje“ vyjádření složkových specialistů. Bez odpovídající kvalifikace povolujícího úředníka, který je jakýmsi „spojovacím článkem“, bez znalostí aplikace nejlepších dostupných technik a povolovaného zařízení, jakož i schopnosti komplexního pohledu zaniká smysl integrované prevence a tato je degradována na pouhý soubor složkových aktů vydaných v jednom rozhodnutí bez vyšší přidané hodnoty. Zde je nutné poznamenat, že tendence snižovat význam integrované prevence někdy zcela nepochopitelně přichází právě od specialistů složkové ochrany životního prostředí,

kterí integrovanou prevenci často mylně vnímají jako záležitost do jejich stávajících kompetencí. V některých případech dokonce spolupráce mezi integrovanou prevencí a složkami téměř nefunguje. Takový stav je však na závadu věci i našeho společného zájmu – efektivní ochrany životního prostředí jako celku. Specialista v ochraně životního prostředí má nezastupitelnou úlohu i v procesu integrované prevence, protože zajišťuje zásadní podklady pro vydání integrovaného povolení, zejména z pohledu kompatibility nejen s příslušným složkovým předpisem, ale i s koncepcemi a dokumenty přesahujícími vlastní povolované zařízení a jeho nejbližší okolí (Plán odpadového hospodářství, Plán snižování emisí, Plány povodí apod.). Na častou námitku, že jeden úředník vydávající integrované povolení není schopen pojmut problematiku několika složkových zákonů najednou, lze jednoduše argumentovat přístupem v podnikatelské sféře, kde jeden pracovník většinou zastává funkci nejenom ekologa, ale i bezpečnostního technika apod. Je tudíž jasné, že musí ovládat hned několik složkových zákonů, a to nejen v problematice životního prostředí. O znalosti provozu, technologií, atd., ani nemluvě. Zdá se tedy být logické, že důstojný protějšek pro podnikové ekology musí ve veřejné správě nutně zvládat alespoň několik předpisů v ochraně životního prostředí.

Je stále co zlepšovat

Jak již bylo uvedeno výše, brání někdy zakořenění konzervativních „složkových přístupů“ v prosazování integrované prevence. Zejména v začátcích integrované prevence se objevovaly téměř „poplašné“ zprávy o likvidačním dopadu integrované prevence na náš průmysl, byrokraticky neschůdném povolovacím procesu a neúměrných částkách spojených s vydáním integrovaného povolení. Z tohoto důvodu měla, a v některých případech dosud má, část provozovatelů tendenci se z povinnosti získat integrované povolení vymanit anebo zařadit do žádosti jen některé části zařízení dle přílohy č.1 zákona o integrované prevenci, které jsou povinné. Tento postup byl často aplikován i za cenu vyššího rizika citelných sankcí ze strany kontrolního orgánu – České inspekce životního prostředí. Postoj provozovatelů k integrované prevenci se však postupně mění a začíná převažovat kladné hodnocení integrovaného přístupu. Nutno podotknout, že zákon o integrované prevenci byl původně značně nepružný a těžkopádný (povinnost vždy předkládat žádost, povinné ústní jednání, stanovisko odborně způsobilé osoby, povinné kontroly v zařízení) a provozovatele odrazoval oprávněně. Následné novely však přístup značně zpružnily a naopak přiblížily zákon o integrované prevenci k účinnější ochraně životního prostředí. Současně došlo ke snížení byrokratické zátěže provozovatelů i povolujících úřadů. I přesto je zde prostor pro další zlepšení. Přetrvávají nekompatibility se složkovou legislativou a některé správní akty mohou být vydávány pouze na základě složkových zákonů, přestože se týkají zařízení s vydaným integrovaným povolením (např. složkové schvalování manipulačních řádů v ochraně vod, vydávání povolení k umístění zdroje znečišťování ovzduší, apod.). Zde by byla na místě maximální integrace správních aktů do integrovaného povolení a současně větší uvolnění z postupů daných složkovými zákony (např. povinnost zpracovávat oddělené provozní řády z hlediska ovzduší, odpadů, apod.).

Ne zcela uspokojivě je rovněž ošetřen postup vlastního vymezení povolovaného zařízení v rámci rozsáhlejšího průmyslového celku v případě, že povolující úřad dospěje k závěru, že v duchu integrovaného přístupu je žádoucí zahrnout do povolovaného zařízení širší okruh činností než je v dané chvíli provozovateli „po chuti“. Povolující úřad je tak často nucen přijmout návrh rozsahu zařízení vymezený v žádosti provozovatelem, protože nemůže rozporovat návrh provozovatele (v zásadě nemá ani možnost si např. kontrolou ověřit skutečné poměry provozního celku – povolující úřad smí kontrolovat pouze zařízení v rozsahu vydaného integrovaného povolení). Věci by v tomto případě pomohla možnost rozhodnutí o vymezení rozsahu zařízení v případě pochybností obdobně, jak je to řešeno v zákoně o ochraně ovzduší (v případě pochybností o kategorii zdroje znečišťování ovzduší). Totéž ustanovení by jistě bylo vhodné i v případě zařazení/nezařazení zařízení pod příslušnou kategorii přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci. Stávající praxe vydávání stanovisek k dotazům ohledně příslušnosti ke kategoriím dle zákona o integrované prevenci nemá dle našeho názoru dostatečnou právní váhu, má pouze doporučující charakter a neexistuje zde řádný opravný prostředek. Rozsah a opodstatnění vlastní přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci by vydal na samostatný článek a současně je zde malá možnost tento rozsah ovlivnit, neboť je dán příslušnou evropskou směrnicí. V některých případech se povinnost integrované prevence vztahuje na zařízení z hlediska vlivu na životní prostředí skoro zanedbatelná. Ironií je, že samostatně někdy nevyžadují žádné složkové povolení (jsou např. malým zdrojem znečišťování ovzduší ...) a integrované povolení pro ně má často jen malý přínos (např. výroba základních plastů jako PUR apod.). Na druhou stranu je zde celá řada zařízení, nenaplňující svým charakterem žád-

nou z kategorií přílohy č. 1 zákona o integrované prevenci, jejichž vliv na životní prostředí je velmi podstatný (např. gumárenská výroba, velkochovy skotu, velké komunální čistírny odpadních vod, těžba nerostů, zpracování ostatních odpadů, atd.) nespádající pod integrovanou prevenci.

Popularitě integrované prevence dosud příliš nesvědčí ani nejasný systém správních poplatků. Správní poplatky za vydání integrovaného povolení a jeho změnu jsou poměrně vysoké (podstatně vyšší než u složkových právních aktů) a nevystihují vždy náročnost povolovacího procesu. Na druhou stranu nejsou nepodstatné změny zatížení správním poplatkem. Řešením by mohl být odstupňovaný systém poplatků s ohledem na náročnost povolovacího procesu popř. s ohledem na dopad z hlediska vlivů na životní prostředí (dle principu „znečišťovatel platí“) a též s ohledem na investice provozovatele do opatření pro zlepšení životního prostředí. V tomto případě by poplatky mohly mít i určitý motivační efekt.

Závěrem

Význam integrované prevence bude postupně narůstat i v souvislosti s přijetím nové „směrnice o průmyslových emisích“ (*rozšíření zařízení povinně spadajících pod integrovanou prevenci, častější přezkumy provozu zařízení, větší důraz na aplikaci nejlepších dostupných technik, apod.*), proto si zasluhuje naši mimořádnou pozornost. Přestože se integrované prevenci, obdobně jako u jiných nástrojů v ochraně životního prostředí, zcela nevyhnuly některé větší či menší nedostatky v rovině administrativně právní či v oblasti vlastní ochrany životního prostředí, je zcela jistě správnou cestou k účinnější ochraně životního prostředí i k efektivnějšímu výkonu veřejné správy.

PRAVIDELNÁ RUBRIKA O PROCESECH EIA, SEA A IPPC POKRAČUJE POPISEM PROCESŮ. U PROCESU EIA SE ZAMĚŘUJE NA DOKUMENTACI, U IPPC NA PRVNÍ ČÁST POVOLOVACÍHO ŘÍZENÍ.

PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – DOKUMENTACE

JUDr. Libor Dvořák

Zpracování **dokumentace vlivů záměru na životní prostředí** zajišťuje investor (v zákonné terminologii oznamovatel), a to v případech, kdy se záměr posuzuje v celém procesu EIA. Konkrétně půjde o dvě skupiny záměrů:

- záměry posuzované vždy, tj. záměry uvedené v kategorii I přílohy č. 1,
- záměry, u nichž nutnost dalšího posuzování stanovil závěr zjišťovacího řízení – zde se jedná o záměry uvedené v kategorii II přílohy č. 1, dále o tzv. podlimitní záměry [§ 4 odst. 1 písm. d)] a rovněž o další stavby, činnosti a technologie, které by mohly významně ovlivnit tzv. evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny [§ 4 odst. 1 písm. d)]¹.

Dokumentaci je oprávněna zpracovávat výhradně osoba, která je držitelem autorizace ve smyslu § 19 zákona. Tato osoba je v zákonem stanovených případech povinna zajistit i zpracování příslušných částí dokumentace od jiných autorizovaných osob (část dokumentace týkající se posuzování vlivů na veřejné zdraví, resp. vlivů na evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti).

Náležitosti dokumentace jsou uvedeny v příloze č. 4 zákona. V souhrnu se jedná o podrobné informace o záměru samotném (základní údaje o záměru, údaje o vstupech a výstupech), o dotčené lokalitě (jaké je z hlediska životního prostředí, např. zda se zde vyskytuje zvláště chráněné území apod.) a o vlivech záměru na životní prostředí (včetně navrhovaných opatření k prevenci, vyloučení, snížení, popřípadě kompenzaci nepříznivých vlivů). Pokud je záměr předkládán ve variantách, musí být varianty vzájemně porovnány. Stejně jako oznámení, i dokumentace musí obsahovat všeobecně srozumitelné shrnutí netechnického charakteru. Přílohou dokumentace je například vyjádření stavebního úřadu k záměru z hlediska územně plánovací dokumentace.

Co se týče obsahu dokumentace, musí se při jejím zpracování rovněž vycházet ze závěru zjišťovacího řízení, který mj. upřesňuje, jaké informace (vzhledem k povaze záměru, jeho lokalizaci apod.) mají být v dokumentaci uvedeny a rozpracovány.

Jestliže oznámení splňuje náležitosti podle zákona, zveřejní příslušný úřad informaci o dokumentaci (včetně toho, kdy a kde je možno do ní nahlížet) a na internetu vždy zveřejní alespoň textovou část dokumentace. Dokumentaci příslušný úřad zasílá k vyjádření dotčeným územním samosprávným celkům a dotčeným správním úřadům. Již v této fázi se dokumentace doručuje i zpracovateli posudku o vlivech záměru na životní prostředí.

Lhůta pro zasílání vyjádření k oznámení je 30 dnů ode dne zveřejnění informace o dokumentaci. Zákon nepožaduje, aby byla podaná vyjádření odůvodňována.

Poměrně podrobná pravidla obsahuje zákon pro případy, kdy je dokumentaci nutno vrátit oznamovateli. Tato potřeba může nastat ve dvou případech:

dojde-li příslušný úřad k závěru, že dokumentace neobsahuje náležitosti na základě tohoto zákona (kromě chybějících náležitostí podle přílohy č. 4 by mohlo jít též o případy, kdy dokumentace nevychází ze závěru zjišťovacího řízení) – v takovém případě ji vrátí do 10 pracovních dnů ode dne, kdy mu byla doručena,

na základě obdržených vyjádření k dokumentaci nebo na základě doporučení zpracovatele posudku – pak příslušný úřad může oznamovateli dokumentaci vrátit k přepracování nebo doplnění, a to nejdéle do 40 dnů ode dne, kdy byla dokumentace záměru doručena zpracovateli posudku.

¹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Speciální úprava hodnocení důsledků koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti je uvedena v § 45h a 45i tohoto zákona.

POVOLOVACÍ ŘÍZENÍ PODLE ZÁKONA O INTEGROVANÉ PREVENCI (1. část)

Kolektiv pracovníků MŽP

Shrnutí

Účelem článku je přístupnou formou seznámit čtenáře s postupem při vydávání integrovaného povolení podle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, včetně lhůt pro jednotlivé kroky a vazby na jednotlivá ustanovení legislativy. Kromě toho upozorňuje na některé další aspekty, které mohou být při povolovacím procesu užitečné (seznam nahrazovaných aktů, nepovinné předjednání žádosti, aktuální novelizace některých předpisů a další).

Úvod

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci (dále jen zákon) stanovuje konkrétní procesní postupy při jednotlivých krocích v rámci povolení. Pokud nějaký krok v tomto zákoně ošetřen není, aplikuje se zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Povolovací řízení vede krajský úřad kraje, na jehož území se nachází povolované zařízení. V případě významných přeshraničních vlivů pak Ministerstvo životního prostředí (Pro takto vedený proces se aplikují specifická ustanovení, zahrnující sousední dotčený stát. Vzhledem k menšímu využití v praxi se touto problematikou článek nezabývá).

Příprava žádosti a její předjednání

Z hlediska provozovatele je prvním krokem příprava žádosti o integrované povolení. Forma a struktura je dána rámcově § 4 zákona a podrobně je rozpracována v podzákoně předpise - vyhlášce č. 363/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 554/2002 Sb., kterou se stanoví vzor žádosti o vydání integrovaného povolení, rozsah a způsob jejího vyplnění. Novelizovaná vyhláška o vzoru žádosti je v účinnosti od 1. 1. 2011. Aktuální vzor žádosti ve formátu Microsoft Word je k dispozici ke stažení na stránkách Ministerstva životního prostředí www.mzp.cz/ippc.

Pro další průběh povolovacího řízení je vhodné, aby provozovatel před podáním žádosti (kterou se zahajuje vlastní správní řízení) využil institutu předjednání žádosti. V rámci tohoto postupu, který je ošetřen v § 33 zákona, si může provozovatel předběžně potvrdit, zda má žádost připravenou kompletně a správně. Podle zákona povolující úřad poskytne provozovateli předběžnou informaci o úplnosti žádosti před jejím podáním.

Podání a kontrola úplnosti

Žádost o vydání integrovaného povolení podává provozovatel zařízení v elektronické podobě, nebo v listinné a elektronické podobě (§ 3 odst. 1 zákona). Dnem doručení žádosti úřadu je zahájeno povolovací řízení (v případě podání v listinné a elektronické podobě se za den doručení považuje doručení listinné podoby žádosti).

Prvním krokem úřadu je kontrola úplnosti žádosti, která musí být v souladu jednak s vymezením § 4 zákona a jednak s vyhláškou č. 363/2010 Sb. Zákon stanovuje v § 3 odst. 4 ke kontrole 20-denní lhůtu. Pokud je žádost neúplná, vy-

zve úřad provozovatele zařízení k jejímu doplnění a stanoví k němu přiměřenou lhůtu. Po dobu vyřizování požadavku se řízení přerušuje. Pokud k doplnění nedojde, úřad řízení zastaví.

Přípustné je i pozdější doplnění podkladových dokumentů (pokud bez doplnění nelze v řízení pokračovat). Stejně jako v předchozím případě pak musí být řízení přerušeno a žadatel je vyzván k doplnění žádosti ve stanovené lhůtě. Situaci se lze vyhnout posouzením úplnosti žádosti v rámci předjednání. S novými dokumenty musí být seznámeni všichni účastníci řízení.

Rozeslání žádosti a zveřejnění

Poté, co je žádost shledána úplnou, úřad ji rozešle (do 7 dnů od shledání úplnosti) účastníkům řízení kromě provozovatele zařízení, který žádost podal, k vyjádření (§ 8 zákona). Vyjádření musí být zasláno povolovacímu úřadu nejpozději do 30 dnů. Později doručená vyjádření nejsou v rámci dalšího řízení brána na zřetel.

Zákon vymezuje účastníky řízení v § 7 takto:

- provozovatel zařízení,
- obec, na jejímž území je nebo má být zařízení umístěno,
- kraj, na jehož území je nebo má být zařízení umístěno,
- občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, zaměstnavatelské svazy nebo hospodářské komory, jejichž předmětem činnosti je prosazování a ochrana profesních zájmů nebo veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů, dále obce nebo kraje, na jejichž území může toto zařízení ovlivnit životní prostředí, pokud se jako účastníci písemně přihlásily úřadu do 8 dnů ode dne zveřejnění stručného shrnutí údajů ze žádosti,
- za účastníka řízení se považuje také ten, kdo by jím byl podle zvláštních právních předpisů, není-li již jeho postavení účastníka vymezeno výše.

Príslušné správní úřady, jejichž správní úkony jsou nahrazeny vydáním integrovaného povolení, vykonávají v rámci řízení své pravomoci podle zvláštních právních předpisů tím, že se vyjadřují k žádosti o vydání integrovaného povolení.

Ve stejné lhůtě jako pro rozeslání je třeba zveřejnit stručné shrnutí údajů ze žádosti na portálu veřejné správy (<http://portal.gov.cz> odkazuje na informační systém IPPC www.mzp.cz/ippc, kde jsou stručná shrnutí údajů ze žádosti zveřejňována), na úřední desce povolovacího úřadu a na úřední desce obce, na jejímž území je nebo má být zařízení umístěno. Vedle stručného shrnutí se zveřejňuje informace o tom, kdy a kde lze do žádosti nahlížet, pořizovat si z ní výpisy, opisy, popřípadě kopie.

Zveřejněním stručného shrnutí je zajištěno, že se může do povolovacího procesu účinně zapojit široká veřejnost.

Datum zveřejnění je podstatné pro běh výše uvedené 8-denní lhůty k přihlášení účastníků do řízení (§ 7 odst. 1 písm. d) zákona).

**Regionální centrum EIA s.r.o.
Moravskoslezský kraj
Statutární město Ostrava**

připravují 8. mezinárodní konferenci

SEA/EIA 2011

12. - 13. 4. 2011

Clarion Congress Hotel Ostrava

*Konference bude zaměřena na problematiku posuzování v územním plánování,
představí procesy SEA/EIA z pohledu investoru a finančníků,
poukáže na konkrétní příklady SEA/EIA v energetice
a na nedostatky a neefektivnosti
v procesech SEA/EIA.*

Organizační výbor: Regionální centrum EIA s.r.o.

KONFERENCE SEA/EIA '2005 SE VYDAŘILA

**Jitka Fidlerová, Gabriela Moravčíková,
Vladimír Rimmel**

Ve dnech 19. a 20. dubna 2005 proběhla v hotelu Atom v Ostravě již 5. mezinárodní konference SEA/EIA 2005, která byla zaměřena na výměnu zkušeností s platnou EIA legislativou, na diskusi k metodice i praxi SEA/EIA posuzování na národní i regionální úrovni a na širší souvislosti v procesech SEA/EIA po vstupu do EU.

Záštitu nad konferencí převzala náměstkyně ministra životního prostředí Ing. Ivana Jirásková, primátor města Zlín Mgr. Tomáš Úlehla, náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje Pavol Lukša a náměstek primátora města Ostravy Mgr. Mirko Jašurek.

Konference se zúčastnilo téměř 100 odborníků - účastníků procesů posuzování vlivů na životní prostředí. Zaznělo zde 23 zajímavých příspěvků rozdělených do úvodní sekce a tří témat

- I. zkušenosti účastníků s procesem EIA,
- II. strategické posuzování vlivů na životní prostředí – metodika a praxe,
- III. širší souvislosti EIA/SEA

Programem provázeli odborní garanti konference Ing. Helena Čížková, Ph.D., Ing. Milan Machač, Ing. Vladimír Rimmel, RNDr. Lukáš Ženatý, Ph.D.

Z řady velmi kvalitních a zajímavých příspěvků je obtížné vybrat a upozornit pouze na některé. Proto jsme se pokusili zvýraznit spíše vybrané zajímavé myšlenky, nápady, diskusní příspěvky a souvislosti, které v celém průběhu zazněly:

- bylo představeno velmi zajímavé mapování hluku z dopravy s kvalitními mapovými výstupy. Mapování probíhalo na území všech krajů, výsledky mapování jsou k dispozici na Ředitelství silnic a dálnic (ŘSAD);
- obdobně jako v roce 2003 byl často zmiňován „nedostatečný“ zájem veřejnosti o většinu záměrů a především koncepcí posuzovaných z hlediska vlivů na ŽP;
- v několika příspěvcích i diskusi zazněla kritika stávajícího stavebního zákona, resp. návrhy na novelizaci tohoto zákona;
- k aktuálním tématům patřil vztah procesů EIA a SEA s procesy integrovaného povolování, Natura 2000 a územního plánování;
- oproti minulé konferenci zde zaznělo více zkušeností se SEA posuzováním, zkušeností s metodikou MŽP, která byla v průběhu konference několikrát pochválena;
- zajímavou součástí konference bylo také zasedání přípravného výboru NAFEA (Národní asociace pro posuzování vlivů);

Společenský večer, kterým nás až do pozdních nočních hodin provázela kapela VOICE BAND vedená primátorem města Zlín - Tomášem Úlehlou, se dle ohlasů účastníků vydařil snad ještě více než na minulé konferenci.

Vyjádřená chvála a poděkování od řady účastníků už v průběhu konference nás zavazuje pokračovat v tradici pořádání těchto konferencí, započaté již v r. 1992 i v budoucnu. Přípravu příští konference jsme začali vyhodnocením té letošní. Mezi doporučeními k zaměření příští konference jsme mj. zaznamenali návrhy na rozdělení konference do jednotlivých sekcí zabývajících se podrobněji jednotlivými tématy – „vztah SEA/EIA a územního plánování“, „vztah EIA/SEA a Natura 2000“, „metody hodnocení: vlivů na veřejné zdraví, zdravotní rizika, vlivů na „naturová území“ a k tomu požadované autorizace“ a „mezinárodní autorizace pro posuzování vlivů na ŽP záměrů v zemích konečného určení vývozu investičních celků“.

Pro všechny zájemce uvádíme znění přednášek, které nebyly uvedeny v materiálech konference (byly doručeny až v průběhu konference):

- *D47 – od procesu EIA k realizaci*
- *Koncept snižování emisí a imisí znečišťujících látek do ovzduší v Libereckém kraji*
- *SEA v dopravě, situace v ČR a evropský výzkum*
- *SEA na územní plány*
- *SEA krajských plánů odpadového hospodářství*
- *Fondy EU a posuzování vlivů na životní prostředí*
- *Zkušenosti se zpracováním oznámení, dokumentací a posudků v oblasti povrchové těžby nerostných surovin*
- *Strategické posouzení vlivů koncepčních materiálů Moravskoslezského kraje na životní prostředí, Regionální surovinová politika*
- *SEA Strategického plánu rozvoje města Ostravy*
- *Vztah procesů EIA a IPPC*
- *HIA Health Impact Assessment*
- *Informační systém SEA*
- *SEA koncepcí Moravskoslezského kraje*
- *Tunel Branisko*

Závěrem ještě jednou děkujeme všem, kteří nám pomohli konferenci připravit a uspořádat, děkujeme také účastníkům konference za důvěru a těšíme se na setkání s Vámi při 6. konferenci SEA/EIA 2007.

KONFERENCE SEA/EIA'2007

**Andrea Glembová, Jitka Kaslová,
Jan Krejzek, Vladimír Rimmel**

Ve dnech 17. a 18. dubna 2007 se konala v prostorách ost-ravského hotelu Atom tradiční, již 6. konference SEA/EIA'2007. Konference byla zaměřena na výměnu zkušeností s platnou EIA legislativou, na diskusi k metodice i praxi SEA/EIA posuzování na národní i regionální úrovni a na nové trendy v procesech SEA/EIA po vstupu do EU. Poprvé byla odborná jednání v rámci konference rozdělena také do sekcí.

Na konferenci bylo přítomno více než 130 odborníků – účastníků nejen z celé České republiky a Slovenska, ale zavítalo i několik rakouských a německých účastníků.

Ale popořadě. Konferenci zahájil Milan Machač (KÚ Moravskoslezského kraje), který ve svém vystoupení velmi výstižně pojmenoval hlavní problémy procesu EIA a nastínil rovněž možnosti jejich řešení. Upozornil na negativní vývoj procesu EIA, který se od původně preventivního nástroje ochrany ŽP, postupně stává byrokratickou překážkou velkého počtu rozvojových záměrů. Na jeho vystoupení navázal Tomáš Úlehla (poslanec Parlamentu), který účastníky informoval o legislativním návrhu Středočeského kraje. V případě jeho přijetí lze očekávat odstranění alespoň těch nejkřiklavějších nedostatků současné právní úpravy i praxe EIA.

Nelze v tomto příspěvku připomenout všech 23 prezentací. Proto si dovolueme vybrat a upozornit na nejzajímavější informace z jednotlivých vystoupení.

Prvním, kdo vystoupil v dopoledním bloku, byl Libor Dvořák (MŽP) se srozumitelnou informací o posledním vývoji a s chystanými změnami legislativy v oblasti EIA/SEA. Dalším přednášejícím byl Jaroslav Volf (ředitel SZÚ), který jako vždy zaujal sál nejen tím co říkal, ale i perfektním podáním. Za zdůraznění určitě stojí jeho názor, že honit se za všemi suspendovanými částicemi, „noxy“ a podobně, není pro naše zdraví tak důležité, jako pocit pohody a rozpoložení, v němž se nacházíme a schopnost jak se dokážeme vypořádat s běžným denním shonem. Diskuse k uvedeným vystoupením pokračovala i během oběda, kde zastánci krutího menu vysoko porazili „svíčkovou“.

Po obědě pokračovalo jednání v sekcích. V první sekci byly prezentovány aktuální poznatky a zkušenosti s prováděním biologického hodnocení, hodnocení vlivu na krajinu a krajinný ráz a posouzení vlivů koncepcí a záměrů na lokality soustavy Natura 2000 v rámci procesu EIA/SEA.

Posluchači této sekce byli hned v úvodním vystoupení Evy Chvojkové z občanského sdružení Ametyst, seznámeni s tím, jak by správně mělo probíhat hodnocení vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. V průběhu této prezentace byla na konkrétních příkladech několikrát zdůrazněna nutnost každý záměr posuzovat individuálně, dle jeho charakteru.

V prezentaci Radima Kočvary z Ornitologické stanice Muzea Komenského se posluchači dozvěděli, jaká praxe funguje v Rakousku i jiných evropských státech v rámci hodnocení vlivů na ptáky a netopýry. Zajímavé byly informace o citlivosti vybraných druhů ptáků. Součástí tohoto příspěvku bylo seznámení s výsledky průzkumu, který probíhal v Břežanech u Znojma, a který se zabýval především mortalitou ptáků

a netopýrů v průběhu provozu VE. Byl zde prezentován návrh metodiky hodnocení vlivů VE na ptáky a netopýry.

Na tuto prezentaci úzce navázal příspěvek Ondřeje Volfa z občanského sdružení Ametyst, který objasnil stávající situaci mnoha záměrů větrných parků v Krušných horách. Upozorněno bylo na mnoho konfliktů, především na přítomnost nově vyhlášených ptačích oblastí – Novodomské rašeliniště – Kovářská a Východní Krušné hory. Hlavním předmětem ochrany jsou zde tetřívky obecné a žluna šedá. Spor je o tom, zda dostane přednost ochrana biotopů tokajících tetřívku nebo zájmy jednotlivých investorů.

Následující prezentace Jana Losíka z Přírodovědecké fakulty UP zaujala již samotným názvem, řeč byla o „Hitlerově dálnici R43“, konkrétně o úseku Brno – Svítavy. Posluchači byli seznámeni s metodami průzkumu, které byly na lokalitě provedeny, a které vyhodnocovaly četnost zastoupení jednotlivých živočišných druhů. Mnohé posluchače překvapila míra intenzity a metody, které byly při terénním průzkumu použity. Závěrem byla odprezentována opatření zmírňující vliv této liniové stavby na savce v podobě ekoduktů atd.

Posledním přednášejícím byl Marek Banaš také z Přírodovědecké fakulty UP, který seznámil posluchače s výzkumem, který hodnotil vlivy lyžařských sjezdových tratí na přírodní prostředí. Pro výzkum byly vybrány reprezentativní sjezdové plochy na chráněných územích v Beskydech, Jeseníkách a Krkonoších. Přednášející seznámil posluchače s vlivem sjezdových tratí na půdní a vodní prostředí, vegetaci a obratlovce. Na příkladech z fotografií se posluchači seznámili s možností zatravnění poškozených částí svahu. Zazněla zajímavá skutečnost a to, že míra disturbance (v tomto případě provoz sjezdové trati) často podporuje výskyt konkurenčně méně zdatných, ale ochrannářsky významných rostlinných druhů. Věříme, že všichni, kteří se rozhodli pro tuto sekci, nelitovali a odnesli si nové zajímavé a užitečné informace.

Druhá sekce byla zaměřena na „žhavou“ tematiku přípravy, výstavby a provozu větrných elektráren v České republice ve vazbě na proces EIA/SEA.

Prvním přednášejícím byl Ulrich Lenz, zástupce firmy AUFWIND Regensburg. Stručně shrnul cíle Evropské unie ve vztahu k plnění závazků jednotlivých zemí k dohodě o obnovitelných zdrojích a dále také naznačil využitelnost větrného potenciálu v České republice a v Německu. Jeho přednáška byla do určité míry optimistickou vizí a propagací možností využití větrného potenciálu do budoucna.

Velice zajímavým příspěvkem donutil k zamyšlení Peter Chomjak ze Slovenské agentury životního prostředí v Prešově, který prezentací jednotlivých mapových vrstev poukázal na současné řešení umísťování větrných elektráren na Slovensku. Před započítáním veškerých prací proběhla schůzka všech zúčastněných stran, kde se dohodl další postup a stanovily podmínky. Ty se promítly do mapy Slovenské republiky. Vznikly plochy, kde není možné stavět a kde je to v rozporu s požadavky jednotlivých rezortů.

Následovala přednáška Jana Klečky z AOPK ČR Ostrava na téma Rozvoje větrné energetiky a ochrany krajinného

rázu. Na konkrétním příkladu okolí města Rýmařova v oblasti Nízkého Jeseníku upozornil na problém - větrná energetika vs. krajinný ráz. V této oblasti je rozplánováno několik projektů na výstavbu VE bez ohledu na celkové zatížení krajiny a krajinného rázu. Přesvědčivými argumenty poukázal rovněž na nezbytnost důkladněji se zabývat kumulativními vlivy VE v řešeném území.

Svou „troškou do větrného mlýna“ přispěla Dana Richtrová z Krajského úřadu Jihomoravského kraje, jenž ve své přednášce prezentovala současný stav příprav, resp. výstavby i provozu cca dvacítky záměrů VE na území Jihomoravského kraje. Zdůraznila význam aspektu krajinného rázu, avifauny a také ovlivnění pohody obyvatelstva, jenž v dotčených lokalitách žijí. V závěru uvedla, že by záměry obdobného charakteru měly být do území umísťovány pouze v případě dosažení určitého konsenzu mezi dotčenými orgány a především obyvateli žijícími v těchto lokalitách.

Dalším na řadě byl Vladimír Lapčík z Institutu environmentálního inženýrství VŠB – Technické univerzity Ostrava. Nejprve se věnoval legislativním povinnostem České republiky ve vztahu k plnění limitů Evropské unie ve využívání alternativních zdrojů energie a základním vlivům VE na životní prostředí. Další část věnoval legislativě a studiím, jenž je nutné zpracovat v souvislosti s posuzováním těchto záměrů.

Jiří Rous z Terén design s.r.o. Teplice prezentoval zkušenosti se zpracováním studie umísťování VE v Krušných horách a dost odlišný reálný vývoj při povolování konkrétních VE.

Jako již tradičně, ani tentokrát nemohl na konferenci chybět společenský večer. O skvělou atmosféru se postarali členové zlínské kapely Prinzip spolu s poslancem Tomášem Úlehlou. Nechyběl ani bohatý raut, diskuze jak odborné, tak společenské, tanec a další zábava, která skončila až dlouho po půlnoci.

Skvělou atmosféru večírku (i celé konference) si můžete prohlédnout na fotografiích uveřejněných na stránkách www.rceia.cz/fotogalerie.php

Druhý den konference byl zahájen shrnutím průběhu jednotlivých sekcí. Následovalo téma 2 konference – SEA posuzování.

Martin Říha se během svého působení na Útvaru rozvoje hl. m. Prahy coby vedoucí oddělení SEA dostal do role jak zpracovatele vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, tak objednatel vyhodnocení SEA u jiných subjektů. Navíc zpracovával desítky návrhů vyjádření Hlavního města Prahy k oznámením různých celostátních a krajských koncepcí pro zjišťovací řízení. Ve svém příspěvku lehce kritizoval občasné otročké zpracovávání oznámení koncepcí a lpění některých zainteresovaných na striktním dodržování litery zákona a formálních náležitostí a přitom přehlíží velmi podstatné věci a někdy tak odsuzují celkový proces jen na formální úrovni. Tímto proces SEA zcela ztrácí svůj význam a prvořadý cíl.

Doktorandka Ústavu zahradní a krajinářské architektury Zahradnické fakulty MZLU Hana Kuchyňková prezentovala příspěvek zabývající se problematikou environmentálních indikátorů. Na modelovém území – lokalita Mikulovsko byly použity související indikátory v rámci procesu SEA a krajinného plánování. Prezentována byla řada zajímavých grafických výstupů. Dle reakcí lze usuzovat, že kvalita a způsob zpracování indikátorů prostřednictvím grafických výstupů upoutaly pozornost všech, kteří byli zrovna v tu chvíli duchem nepřítomní a probudily zájem i těch

ostatních, kteří už začínali pociťovat únavu po dvoudenním maratónu.

Velice příjemným a vtipným vystoupením okořenil středeční odpolední část konference Radim Misiáček se svým příspěvkem – Zkušenosti s provedením první mezinárodní SEA v České republice. Svým řečnickým uměním a pojetím celé prezentace zaujal každého účastníka, jenž byl v dané chvíli přítomen v sále. Stručně a přitom výstižně popsal problémy, při řešení mezinárodní SEA Polsko – Česká republika. Prvním problémem bylo stanovení pracovní skupiny a vedoucího účastníka. Hlavním a nejpalčivějším byla otázka vzájemné komunikace. Polská strana akceptovala minimum požadavků a kompromisů. Neméně důležitým a často velmi opomíjeným a na konferenci diskutovaným faktorem byla vzájemná komunikace a dosažení určitého konsenzu mezi zpracovateli a zadavateli versus dotčenou veřejností, ať už na české či polské straně. Nakonec ke spokojenosti všech účastnících stran dopadl SEA proces dobře a byl zdárně dotažen do úplného konce.

V současné době velmi aktuálním tématem - hodnocením vlivu na udržitelný rozvoj se zabývala Jana Hrnčířová z společnosti Integra Consulting Services, s.r.o. Vzhledem k tomu, že se jedná o první vlaštovky v této oblasti hodnocení, bylo pro mnohé velmi užitečné představení postupu hodnocení a doporučení, která by v dalších diskuzích odborné veřejnosti neměla zapadnout. Zároveň byly zmíněny první problémy a překážky, které plynou především z nového způsobu hodnocení – zohlednění tří pilířů (environmentálního, sociálního a ekonomického).

V zápětí Janu Hrnčířovou vystřídal u řečnického pultu další člen týmu Integra Consulting Services, s.r.o. Martin Smutný, který se zabýval sledováním dopadů implementace strukturálních fondů EU na životní prostředí. Byl představen systém monitoringu, který byl navržen v rámci SEA Národního strategického referenčního rámce a bude aplikován také na jednotlivé operační programy. Vzhledem ke zpoždění zahájení realizace jednotlivých programových dokumentů však zatím nejsou k dispozici praktické zkušenosti s fungováním celého systému, ty se očekávají v průběhu roku 2008.

Zajímavé srovnání nabídl představa Kataríny Kováčové ze SAŽP a Jitky Lhotákové z CENIA, a to na téma informačních systémů posuzování vlivů na životní prostředí (EIA/SEA) na Slovensku a v ČR.

Pořadatelé konference dlouho váhali, který příspěvek zařadit jako poslední, tak aby se toto umístění nikoho nedotklo, zároveň, aby zůstala zachována atraktivita konference až do samého konce. Nakonec „černý Petr“ připadl na samotného hlavního garanta konference Ing. Vladimíra Rimmla, který poprvé před širokou veřejností představil Studii možností umístění větrných elektráren v Moravskoslezském kraji. Studie je v současné době zpracovávána týmem odborníků, předpokládaný termín dokončení je srpen 2007, představeny byly tedy průběžné výsledky. Výstupem Studie by měly být plochy, na kterých je výstavba VE nedoporučována. Kritérii vyloučení ploch pro výstavbu VE jsou především aspekty ochrany přírody a krajiny, ochrany ptáků a netopýrů a aspekt větrného potenciálu. Již v průběhu konání konference zaznívaly hlasy podporující význam Studie a vyzývající ke zpracování obdobných Studií v dalších krajích, dotčených výstavbou VE.

Závěrem pořadatelé konference poděkovali všem přednášejícím i účastníkům za skvělou atmosféru, která se nesla celým

průběhem konference, zároveň byla konstatována stále zvyšující se kvalita této pravidelné akce. Pořadatelům tedy nezbývá než v nastartovaném tempu pokračovat i v dalších letech a začít plánovat konferenci SEA/EIA 2009.

KONFERENCE SEA/EIA 2009

Andrea Dovicová

Regionální centrum EIA, s.r.o.

Stalo se již pravidlem, že co dva roky se v druhé polovině dubna v Ostravě v hotelu Atom sejde skupina lidí s podobným zájmem. Cílem je účast na konferenci SEA/EIA. Všichni účastníci procesu posuzování vlivů na životní prostředí (úředníci, investoři, autorizované osoby a další) diskutují o zkušenostech, problémech a také novinkách z oblasti procesů EIA a SEA. Na přípravě, v pořadí již 7. mezinárodní konference, se podílelo Regionální centrum EIA s.r.o., Moravskoslezský kraj, Statutární město Ostrava a Integra Consulting Services, s.r.o. Hlavním tématem konference bylo mj. odpovědět na stále čtenější dotazy a připomínky, zda jsou procesy EIA/SEA ještě přínosem pro životní prostředí.

Konference byla rozdělena do sekcí dle témat. Tradičně byla úvodní sekce přednášek zahájena procesem EIA a zkušenostmi s tímto procesem; v další sekci se hovořilo o strategickém posuzování. Třetím diskutovaným tématem byla problematika územních plánů. Konferenci uzavírala dobře namíchaná směs širších souvislostí s procesem EIA/SEA.

Střemhlav do procesu EIA

Konference se účastnilo cca 150 odborníků z celé republiky, Slovenska a Německa. O šum v sále a rozpaky posluchačů se hned v úvodu postaral Milan Machač (KÚ Moravskoslezského kraje) se svým příspěvkem Quo vadis, EIA? „EIA dospěla, má svůj význam a pronikla do povědomí širší veřejnosti. Vydala se však tím správným směrem?“ Přednášející konstatoval, že se vytratila samotná podstata procesu posuzování. Než bychom provázali a využili současné zákony a doplnili místa, kde nejsme kompatibilní s EU, vymýšlíme nová nařízení, novely, které vypovídají o špatné schopnosti komunikovat. Proces EIA se stal příliš formální, vytrácí se smysl posuzování, příliš často se posuzují „drobnosti“ a pak nezbyývají kapacity na komplikované záměry. Výsledkem je často pouze „kus papíru“ se stanoviskem, který naplňuje příslušné paragrafy. Závěrem přednášející vyzval, abychom se vrátili k prapůvodnímu významu procesu EIA, který se má zabývat skutečným posuzováním vlivů na životní prostředí.

Na úvodní kritický příspěvek navázal Martin Smutný (Integra Consulting Services, s.r.o.) hodnocením efektivity a kvality procesu SEA. Přednášející se přiklonil k porovnání definované teorie a praktického uchopení procesu EIA i SEA. Proč posuzujeme? Nejde o naplnění legislativy, nýbrž o naplnění procesu posuzování vlivů jako takového. Řeč byla o efektivitě, kvalitě i nákladech procesu posuzování. Z mezinárodních studií vyplývá, že proces EIA by měl dosahovat max. nákladů 1 % (a spíše méně) z celkových nákladů na realizaci projektu. Pro zpracování koncepce jsou vymezeny prostředky 5-15 % z celkových nákladů nařízení koncepce, nikoli její implementaci. Díky procesu EIA a SEA by mělo dojít k pozitivnímu přínosu v podobě snížení negativních vlivů, k šetrnější realizaci záměru. Proces by měl provokovat k hledání nejvhodnějších variant realizace záměru. V závěru příspěvku byly okomentovány výsledky průzkumu mezi jednotlivými úřady ve Velké Británii na téma zpracování strategického posuzování.

Další téma k diskuzi vnesl mezi posluchače Libor Dvořák (MŽP Praha) s aktuální informací z oblasti legislativy, především pak připravované novely stavebního zákona. Řeč byla o naturovém posouzení v souvislosti s chystanými novelami. Novela stavebního zákona má přibližně 300 novelizačních bodů. Neměl být raději přijat nový stavební zákon? Územní řízení na krajské úrovni by mělo být sloučeno s procesem posuzování a vedeno stavebním úřadem. K žádosti o vydání územního rozhodnutí se pak připojí dokumentace EIA bez požadavku na autorizované osoby. Proces EIA tak bude postaven na ještě větší formální úrovni. Návrh je nyní v mezirezortním připomínkovém řízení a MŽP se chystá proti tomuto návrhu důrazně protestovat. Závěrem je vyhodnocen plusy a mínusy nastavený systém procesu EIA a SEA. Proces EIA i SEA nekončí vydáním stanoviska. Je nutné na průběh procesu dále dohlížet.

Návrh 771

O aktuálním dění a vývoji v Parlamentu ČR v souvislosti s novelou zákona o posuzování vlivů na životní prostředí informoval poslanec Tomáš Úlehla. Po únorovém zamítnutí třetího čtení je proces novelizace zákona opět na začátku. Je navrhováno prodloužení platnosti stanoviska na pět let. Novela umožňuje občanským sdružením podat žalobou z důvodu porušení tohoto zákona a domáhat se zrušení navazujícího rozhodnutí. Cílem novely je stávající zákon „poevropštit“ a zároveň zjednodušit. Jde o citlivý přístup k přírodě a zásahy do ní, o střizlivý hospodářský rozvoj. Je to skutečně pravda? Nečeká řada investorů např. na změnu v příloze č. 1, kategorii II bodě 3.2 sloupce „ZÁMĚR“, kdy stávající text „Větrné elektrárny s celkovým instalovaným výkonem vyšším než 500 kWe nebo s výškou stojanu přesahující 35 m“ je nahrazen textem „Farma čtyř a více větrných elektráren nebo farma s menším počtem větrných elektráren (včetně samostatné větrné elektrárny) pokud její vzdálenost od nejbližší jiné větrné elektrárny nebo farmy větrných elektráren je menší než desetinásobek výšky tubusu, přičemž se počítá vyšší z obou tubusů“. Nejde o lobismus?

„SmyslemaefektivitoustanoviskaEIA/SEA,dleplatnélegislativy“ se ve svém příspěvku zabývala Martina Tužinská Synková, právnička MŽP Praha. Zkušenosti magistrátu města Ostravy s procesem EIA od jeho účinnosti přednesl Vítězslav Dobeš. Zkušenosti s procesem EIA na Slovensku a jejich využití při novele zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí přednesl Tomáš Šíkula (HBH Projekt). O vlivech bioplynových stanic na životní prostředí v České republice a o zkušenosti s procesem posuzování těchto záměrů se podělil Vladimír Lapčík (VŠB-TUO). Zajímavá statistická data o posuzovaných záměrech v letech 2002-2008 přednesla Jitka Lhotáková (CENIA).

Strategické posuzování, územní plány

Po prvním přednáškovém bloku následoval oběd. Chuťové buňky pohladila svíčková. Odpoledne následovalo téma „strategické posuzování na životní prostředí“. O po-

hled a zkušenosti zadavatele koncepce a efektivitě procesu SEA se podělily Dana Kučová (KÚ Moravskoslezského kraje) a Ivana Ptáčková (KÚ Libereckého kraje). Průběh strategického posuzování na Plánech oblasti povodí Odry, Moravy a Dyje objasnila Andrea Dovicová (Regionální centrum EIA). Řada dotazů zazněla nejen v rámci diskuze směrem k přednášejícím. I samotné příspěvky byly plné otázek do auditoria. Často bylo upozorňováno na nedostatky v průběhu zpracování SEA vyhodnocení. Kritizovalo se nedostatečné zapojení veřejnosti do procesu. Upozorňovalo se na nesourodost mezi textem SEA vyhodnocení a samotnou koncepcí. O své zkušenosti nabyté při zpracování SEA Aktualizace strategického plánu hlavního města Prahy se podělil Martin Říha z Útvaru rozvoje hlavního města Prahy. Jana Kortanová (Integra Consulting Services s.r.o.) přednášela o klíčovém překážkách, které SEA posuzovatel nemůže ze svého postavení v procesu SEA ovlivnit a které se vyskytují v praxi v současné legislativní úpravě procesu SEA.

Předposlední blok konference se věnoval tématu územních plánů. Paní Matějčíková s paní Morávkovou (MŽP Praha) přednášely na téma vyhodnocení vlivů na životní prostředí v souvislosti s územním plánováním. Přednášející ve svém příspěvku srovnaly požadavky dle evropské a vnitrostátní úpravy. Libor Krajíček (Atelier T-Plan) představil svůj příspěvek na téma zásady územního rozvoje, procesu SEA a problematiky udržitelného rozvoje.

Snad byli všichni přítomní „gurmáni“ procesu SEA uspokojeni. Gurmáni prvotřídní gastronomie si přišli na své v průběhu společenského večera. Večer byl zasvěcen nejen dobremu jídlu, ale i diskuzím k předneseným příspěvkům. Dobrou náladu navodila i zlínská kapela Showband, která nenechala většinu v poklidu sedět na židlích a vybízela k tanci.

Plný sál druhý den dopoledne signalizoval, že přednášená témata vzbuzují u posluchačů zájem. Na téma vyhodnocení vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj území dle stavebního zákona hovořila Jana Janíková (Arch. Design, Brno). Řeč byla především na téma vyhodnocení vlivů koncepce navržené územním plánem. Vyhodnocení má ověřit, zda územní plán je navržen tak, aby rozvoj území přispěl k vyváženosti územních podmínek. Plusem by byla synergie mezi procesem pořízení územního plánu a procesem posouzení. Pohled zpracovatele SEA přednesl Jan Dřevíkovský a Jiří Vavřínek (DHV ČR). Oba se podělili o zkušenosti vyhodnocení vlivů územního plánu a zásad územního rozvoje na životní prostředí. Řeč byla o přínosech procesu SEA, o vzájemné spolupráci posuzovatele a urbanisty. Opět bylo upozorněno na nedostatečné zapojení veřejnosti do procesu posuzování. Veřejnost se minimálně zabývá o výstupy územního plánu. Obecně je zapojení veřejnosti jednou z nejdůležitějších úloh procesu SEA. Poslední příspěvek sekce k územním plánům přednesl Milan Svoboda. Přednášející informoval o vývoji procesu SEA a slabých místech v procesu hodnocení dle stávající právní úpravy.

Širší (pestré) souvislosti EIA/SEA

Návštěvnost posledního bloku druhého dne konference mnohdy hodně napoví o úspěšnosti celé akce. V případě této konference byl sál skutečně posluchači naplněn do úplného konce. A není se čemu divit. Témata příspěvků poslední sekce nebylo možno zařadit do předchozích bloků. A proto se zbývající skupina přednášek tvořila pestrým směsí různých odstínů chuti. A nutno říct, že si všichni účastníci přišli na své. Hned v úvodu poutavě přednesla svůj příspěvek paní docentka Alena Salašová (Ústav ZaKA, Lednice). Ti, kteří ji znají, správně tušili (a nebyli zklamáni), ostatní byli mile překvapeni strhujícím výkladem na téma krajinného rázu. Paní Salašová ve svém vystoupení představila metody hodnocení krajinného rázu v České republice a ve Velké Británii. Připomněla Evropskou úmluvu o krajinně „Krajina je chápána jako nezbytná součást prostředí lidí, vyjádření diverzity jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity“, kterou jsme povinni respektovat. Rovněž upozornila na nutnost zapojit do procesu posuzování krajinného rázu také veřejnost. O využití GIS pro hodnocení prostorových vztahů a vizuálních charakteristik krajiny hovořila Hana Kuchyňková (Ústav ZaKA, Lednice). Příspěvek o koridorech dopravních staveb přednesla Marta Kanderková ze Žilinské univerzity. Různé výpočtové metody pro hluk z dopravy porovnal Libor Ládyš (EKOLA Praha). V prvním příspěvku Milana Machače Quo vadis, EIA? zaznělo bučení krávy. Poslední příspěvek se k tématu hovězího a jiného dobytka vrátil prostřednictvím přednášky Markéty Pokludové (KÚ Moravskoslezského kraje), která představila téma welfare v procesu EIA.

Závěrem

„Konference se vydařila“ znělo ze všech stran. Dík patří všem účastníkům konference. Společně se opět podařilo vytvořit přátelskou atmosféru doprovázenou řadou zajímavých diskuzí. Vše nasvědčuje tomu, že se za dva roky opět sejdeme, pravděpodobně na stejném místě, na již 8. mezinárodní konferenci věnované problematice posuzování vlivů na životní prostředí.

ZAMĚŘENÍ ČASOPISU

Časopis je zaměřen na problematiku technické ochrany životního prostředí ve vztahu k posuzování vlivů na životní prostředí, strategickému posuzování a integrované prevenci a omezování znečištění včetně zaměřením na jednotlivé složky životního prostředí a ochranu veřejného zdraví.

INSTRUKCE PRO AUTORY

Název (Times New Roman, tučně, velikost písma 14)

BIOPLYN – ZDROJ ENERGIE NEBO EKOLOGICKÝCH PROBLÉMŮ

Zdeněk Pastorek

vynechat řádek, adresa autora, kontakt

(Times New Roman, kurzíva, velikost písma 12)

Ing. Zdeněk Pastorek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.,

Praha 6 – Ruzyně

e-mail: zdenek.pastorek@vuzt.cz

Abstrakt

vynechat řádek, v anglickém jazyce

(Times New Roman, velikost písma 10, max. 10 řádků) neformátovat text

Klíčová slova: (Times New Roman, kurzíva, max. počet 7)

Úvod

Metodika

Analýza

Dosažené výsledky

Doporučení a závěr

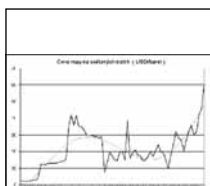
Použitá literatura (Times New Roman, velikost písma 12), seřadit podle abecedy

ŘÍHA, J. Regionální operační programy, nejistoty a rizika. In: Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, roč. VI, č. 1, s. 21–23. ISSN 1213-7057. URL: <http://www.mvcr.cz/casopisy/112/2007/leden/index.html>

Obr., Graf, Foto, Tab.

Foto 1: Zemědělská bioplynová stanice Trhový Štěpánov

Graf 1: Vývoj cen ropy (podle údajů Eurostatu)

Obr. 1: Rozdělení druhů biomasy jako zdroje energie a průmyslových surovin

Zdroj	Celková roční emise amoniaku
Velký zdroj znečišťování	nad 5 t NH ₃ . rok ⁻¹
Střední zdroj znečišťování	5 – 10 t NH ₃ . rok ⁻¹
Malý zdroj znečišťování	do 5 t NH ₃ . rok ⁻¹

Tab. 2: Nový způsob kategorizace zemědělských zdrojů (Zdroj: nařízení vlády č. 615/2006 Sb.)

Příklady citací:

Monografická publikace

KOSEK, Jiří. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0.

Části a statí v monografiích

Kapitoly v knize – jeden autor

KOSEK, J. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0. Kapitola 12, Kaskádové styly dokumentu, s. 177–199.

Kapitoly v knize – různí autoři

TOMAN, M. – KREJČÍ, J. Imunita proti infekci. In Veterinární imunologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. Kapitola 4, s. 153–229.

Příspěvek ve sborníku

URBAN, Rudolf. Možné přístupy k objektivizaci výdajů v resortu obrany. In Objektivizace výdajů z veřejných rozpočtů. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného katedrou veřejné ekonomie EDF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko správní fakulta. Katedra veřejné ekonomie, 1997. Část 4. Obrana a životní prostředí. s. 265–271.

Seriálová publikace

CHIP: magazín informačních technologií. Praha: Vogel, 1990–. ISSN 1210-0684.

Články v seriálových publikacích

VAN DER VET, P. E. – MARS, N. J. Condocat query engine: an engine for coordinated index terms. Journal of the American society for information science, May 1999, vol. 42, no. 6, s. 485–492.

Elektronické zdroje

V případě elektronických zdrojů je třeba uvést také povinné údaje:

Druh média (nosiče) – u online seriálu, programu a databázi. Podle normy ISO 690-2e by tento údaj měl být i u všech dalších online zdrojů (www stránek, dokumentu na FTP apod.)

[online]

[CD-ROM]

[disketa 3,5"]

Přístup ke zdroji – u všech on-line dokumentu povinný údaj.

URL <<http://www.willey.com>>

<<http://www.willey.com>>

Dostupné z: <http://www.willey.com>

EIA – IPPC – SEA ■ Ročník XVI, číslo 1/2011 ■ Vychází 4x ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s CENIA, českou informační agenturou životního prostředí ■ Otištěné příspěvky byly posouzeny redakční radou složenou ze zástupců MŽP a CENIA; nemusí vždy vyjadřovat stanovisko MŽP ■ Redakce CENIA, Litevská 1174/8, 100 05 Praha 10, tel. 267 225 243, www.cenia.cz ■ sazba Impax, spol. s r.o. ■ ISSN – online verze 1801-6901